

## I

(Istatymo galią turintys teisės aktai)

## REGLAMENTAI

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES, Euratomas) 2020/2092**

**2020 m. gruodžio 16 d.**

**dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 322 straipsnio 1 dalies a punktą,

atsižvelgdami į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 106a straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Audito Rūmų nuomonę <sup>(1)</sup>,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros, <sup>(2)</sup>

kadangi:

- (1) Sąjunga yra grindžiama Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 2 straipsnyje įtvirtintomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. ES sutarties 2 straipsnyje primenama, kad šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvuojančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė;
- (2) 2020 m. liepos 21 d. išvadose Europos Vadovų Taryba nurodė, kad Sąjungos finansiniai interesai turi būti apsaugomi pagal bendruosius Sutartyse įtvirtintus principus, visų pirma ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių. Jose taip pat pabrėžta Sąjungos finansinių interesų apsaugos svarba ir teisinės valstybės principo laikymosi svarba;
- (3) vadovaujantis teisinės valstybės principu visos valdžios institucijos turi veikti neviršydamos įstatymu nustatytų ribų, laikydamosi demokratijos vertybių ir gerbdamos pagrindines teises, kaip nurodyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) ir kituose taikytinuose dokumentuose, taip pat kontroliuojamos nepriklausomų ir

<sup>(1)</sup> OL C 291, 2018 8 17, p. 1.

<sup>(2)</sup> 2019 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos pozicija, priimta per pirmąjį svarstymą (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

nešališkų teismų. Pagal šį principą visų pirma reikalaujama, kad būtų laikomasi teisėtumo <sup>(3)</sup>, kuris reiškia skaidrų, atskaitingą, demokratinį ir pliuralistinį teisės aktų priėmimo procesą, teisinio tikrumo <sup>(4)</sup>, vykdomosios valdžios savavališkumo draudimo <sup>(5)</sup>, veiksmingos nepriklausomų ir nešališkų teismų užtikrinamos teisminės apsaugos <sup>(6)</sup> ir valdžių atskyrimo <sup>(7)</sup> principų <sup>(8)</sup>;

- (4) stojimo kriterijai, kuriuos 1993 m. Kopenhagos susitikime nustatė ir 1995 m. Madrido susitikime sustiprino Europos Vadovų Taryba, yra esminės sąlygos, kurias turi atitikti šalis kandidatė, kad taptų Sąjungos valstybe nare. Dabar tie kriterijai įtvirtinti ES sutarties 49 straipsnyje.
- (5) kai šalis kandidatė tampa valstybe nare, ji prisijungia prie teisinės struktūros, grindžiamos pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su visomis kitomis valstybėmis narėmis daugeliu bendrų vertybių, kuriomis pagrįsta Sąjunga, kaip patikslinta ES sutarties 2 straipsnyje, ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės jomis su ja dalijasi. Ši prielaida suponuoja ir pateisina valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą pripažįstant šias vertybes, taigi ir laikantis Sąjungos, kuri jas įgyvendina, teisės <sup>(9)</sup>. Valstybių narių teisės aktai ir praktika turėtų ir toliau atitikti bendras vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga;
- (6) nors nesama Sąjungos vertybių hierarchijos, teisinės valstybės principo laikymasis yra būtinas, kad būtų apsaugotos kitos pagrindinės teisės, kuriomis grindžiama Sąjunga, tokios kaip laisvė, demokratija, lygybė ir pagarba žmogaus teisėms. Teisinės valstybės principo laikymasis yra neatsiejamai susijęs su pagarba demokratijai ir pagrindinėms teisėms. Demokratija ir pagarba pagrindinėms teisėms yra neįmanomos, jei nesilaikoma teisinės valstybės principo, ir atvirkščiai;
- (7) valstybėms narėms vykdant Sąjungos biudžetą, įskaitant išteklius, skiriamus pasitelkiant Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę, nustatytą pagal Tarybos reglamentą (ES) 2020/2094 <sup>(10)</sup> ir pasitelkiant paskolas bei kitas priemones, kurioms teikiama Sąjungos biudžeto garantija, – nesvarbu, kokį vykdymo metodą jos taikytų, – teisinės valstybės principo laikymasis yra viena iš pagrindinių išankstinių sąlygų, būtinų, kad būtų laikomasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 317 straipsnyje įtvirtintų patikimo finansų valdymo principų;
- (8) patikimą finansų valdymą valstybės narės gali užtikrinti tik tuo atveju, jeigu valdžios institucijos veikia laikydamosi teisės, jeigu pažeidimus, įskaitant mokesčių sukčiavimą, mokesčių slėpimą, korupciją, interesų konfliktus ar kitus teisės pažeidimus, tyrimų tarnybos ir prokuratūros nagrinėja veiksmingai ir jeigu nepriklausomi teismai bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali veiksmingai atlikti valdžios institucijų, įskaitant teisėsaugos institucijas, savavališkų ar neteisėtų sprendimų teisminę peržiūrą;
- (9) teisminių institucijų nepriklausomumas ir nešališkumas turėtų būti užtikrinami visada, o tyrimų tarnyboms ir prokuratūroms turėtų būti sudarytos sąlygos tinkamai vykdyti savo funkcijas. Teisminėms institucijoms, tyrimų tarnyboms ir prokuratūroms turėtų būti suteikta pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių ir nustatytos procedūros, kad jos galėtų veikti veiksmingai ir visapusiškai gerbdamos teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, be kita ko, gerbdamos teisę į gynybą. Galutiniai sprendimai turėtų būti įgyvendinami veiksmingai. Tos sąlygos yra būtinos kaip minimali garantija, kad valdžios institucijos nepriimtų neteisėtų ir savavališkų sprendimų, kurie galėtų pakenkti Sąjungos finansiniams interesams;

<sup>(3)</sup> 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimas *CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, ECLI:EU:C:2004:236, 63 punktas.

<sup>(4)</sup> 1981 m. lapkričio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Amministrazione delle finanze dello Stato prieš Srl Meridionale Industria Salumi ir kt.*; *Ditta Italo Orlandi & Figlio ir Ditta Vincenzo Divella prieš Amministrazione delle finanze dello Stato*, sujungtos bylos 212–217/80, ECLI:EU:C:1981:270, 10 punktas.

<sup>(5)</sup> 1989 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Hoechst*, sujungtos bylos 46/87 ir 227/88, ECLI:EU:C:1989:337, 19 punktas.

<sup>(6)</sup> 2018 m. vasario 27 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Associação Sindical dos Juizes Portugueses prieš Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, 31, 40–41 punktai; 2018 m. liepos 25 d. Teisingumo Teismo sprendimas *LM*, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, 63–67 punktai.

<sup>(7)</sup> 2016 m. lapkričio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Kovalkovas*, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:861, 36 punktas; 2016 m. lapkričio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *PPU Poltorak*, C-452/16, ECLI:EU:C:2016:858, 35 punktas ir 2010 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimas *DEB*, C-279/09, ECLI:EU:C:2010:811, 58 punktas.

<sup>(8)</sup> Komisijos komunikato „Naujos ES priemonės teisinei valstybei stiprinti“ (COM(2014)0158 *final*) I priedas.

<sup>(9)</sup> Nuomonė 2/13, EU:C:2014:2454, 168 punktas.

<sup>(10)</sup> 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė ekonomikos atsigavimui po COVID-19 krizės paremti (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 23).

- (10) teisminių institucijų nepriklausomumas suponuoja visų pirma tai, kad atitinkamai teisminei institucijai tiek pagal atitinkamas taisykles, tiek praktikoje sudarytos sąlygos vykdyti savo teismines funkcijas visiškai savarankiškai – jai netaikomi jokie hierarchiniai suvaržymai ir ji nėra pavaldi jokiai kitai institucijai, taip pat ji nesilaiko nurodymų ar instrukcijų iš jokio kito šaltinio – atitinkama institucija taip yra saugoma nuo išorės kišimosi ar spaudimo, kuris galėtų sumažinti galimybę jos nariams nepriklausomai priimti sprendimus ir galėtų daryti poveikį jų sprendimams. Norint užtikrinti nepriklausomumą ir nešališkumą būtina, kad būtų nustatytos taisyklės, visų pirma susijusios su institucijos sudėtimi ir jos narių skyrimu, jų kadencijos trukme ir jų pašalinimo bei atleidimo pagrindais – taip būtų išsklaidytos bet kokios pagrįstos asmenų abejonės dėl tos institucijos atsparumo išorės veiksniams ir jos neutralumo, kiek tai susiję su interesais jos nagrinėjamosiose bylose;
- (11) teisinės valstybės principo laikymasis yra itin svarbus ne tik Sąjungos piliečiams, bet ir verslo iniciatyvoms, inovacijoms, investicijoms, ekonominei, socialinei bei teritorinei sanglaudai ir tinkamam vidaus rinkos veikimui – jie labiausiai klestės esant tvirtai teisei ir institucinei sistemai;
- (12) ES sutarties 19 straipsniu, kuriame nustatyta konkreti ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintos teisinės valstybės vertybės išraiška, reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų veiksmingą teisminę apsaugą srityse, kurioms taikoma Sąjungos teisė, įskaitant su Sąjungos biudžeto vykdymu susijusias sritis. Vien veiksmingos teisminės peržiūros, skirtos Sąjungos teisės laikymuisi užtikrinti, egzistavimas sudaro teisinės valstybės esmę, o teisminei priežiūrai atlikti reikalingi nepriklausomi teismai <sup>(11)</sup>. Kaip patvirtinta Chartijos <sup>(12)</sup> 47 straipsnio antrąjame pastraipyje, ypač svarbu užtikrinti, kad teismai išliktų nepriklausomi. Tai taikoma visų pirma priemonių, sutarčių ar kitų dokumentų, dėl kurių patiriamos viešosios išlaidos arba susidaro skolos, teisminės peržiūros atveju, *inter alia*, taikant viešojo pirkimo procedūras, kurios taip pat gali būti apskųstos teismuose;
- (13) taigi, yra aiškus santykis tarp teisinės valstybės principo laikymosi ir veiksmingo Sąjungos biudžeto vykdymo vadovaujantis patikimo finansų valdymo principais;
- (14) Sąjunga yra parengusi įvairių priemonių ir procesų, kuriais skatinama laikytis teisinės valstybės principo ir jį taikyti, įskaitant finansinę paramą pilietinės visuomenės organizacijoms, Europos teisinės valstybės mechanizmą ir ES teisingumo rezultatų suvestinę, ir pagal kuriuos numatomas veiksmingas Sąjungos institucijų reagavimas į teisinės valstybės principo pažeidimus – taikant išpareigojimų nevykdymo procedūrą ir ES sutarties 7 straipsnyje numatytą procedūrą. Šiame reglamente numatytu mechanizmu šios priemonės papildomos apsaugant Sąjungos biudžetą nuo teisinės valstybės principų pažeidimų, kurie daro poveikį patikimam jo finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai;
- (15) teisinės valstybės principų pažeidimai, kurie daro poveikį visų pirma tinkamam valdžios institucijų veikimui ir veiksmingai teisminei peržiūrai, gali padaryti didelę žalą Sąjungos finansiniams interesams. Tai pasakytina apie atskirus teisinės valstybės principų pažeidimus, o dar labiau – apie plačiai paplitusius pažeidimus arba pažeidimus dėl pasikartojančios valdžios institucijų praktikos ar neveikimo arba dėl tokių institucijų patvirtintų bendro pobūdžio priemonių;
- (16) kad būtų nustatyti teisinės valstybės principų pažeidimai, Komisija turi atlikti išsamų kokybinį vertinimą. Tas vertinimas turėtų būti objektyvus, nešališkas ir sąžiningas, o jį atliekant turėtų būti atsižvelgta į atitinkamą informaciją iš turimų šaltinių ir pripažintų institucijų, įskaitant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimus, Audito Rūmų ataskaitas, Komisijos metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir ES teisingumo rezultatų suvestinę, atitinkamai Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) ir Europos prokuratūros ataskaitas, ir atitinkamų tarptautinių organizacijų bei tinklų, įskaitant Europos Tarybos organus – pavyzdžiui, Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupę (GRECO) ir Venecijos komisiją, visų pirma jos parengtą teisinės valstybės kontrolinį sąrašą, – ir Europos aukščiausiųjų teismų tinklo bei Europos teismų tarybų tinklo, išvadas ir rekomendacijas. Komisija galėtų konsultuotis su Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūra ir Venecijos komisija, jei tai būtina siekiant pasirengti atlikti išsamų kokybinį vertinimą;

<sup>(11)</sup> Byla C-64/16, 32–36 punktai.

<sup>(12)</sup> Byla C-64/16, 40–41 punktai.

- (17) priemonės pagal šį reglamentą yra būtinos visų pirma tais atvejais, kai taikant kitas Sąjungos teisės aktuose nustatytas procedūras nebūtų įmanoma Sąjungos biudžetą apsaugoti veiksmingiau. Sąjungos finansų srities teisės aktuose ir taikytinose konkrečių sektorių bei finansinėse taisyklėse numatytos įvairios galimybės apsaugoti Sąjungos biudžetą, įskaitant nutraukimus, sustabdymus ar finansines pataisas, siejamus su pažeidimais ar dideliais valdymo ir kontrolės sistemų trūkumais. Turėtų būti nustatyta, kokios priemonės turi būti priimanamos nustačius teisinės valstybės principų pažeidimus, ir tvarka, kurios laikantis tokios priemonės turi būti priimanamos. Tokios priemonės turėtų apimti mokėjimų ir išsipareigojimų sustabdymą, finansavimo dalių išmokėjimo sustabdymą arba ankstyvą paskolų grąžinimą, finansavimo pagal esamus išsipareigojimus sumažinimą ir draudimą prisiimti naujų išsipareigojimų gavėjų atžvilgiu arba sudaryti naujus susitarimus dėl paskolų ar kitų priemonių, kurioms teikiama Sąjungos biudžeto garantija;
- (18) sprendžiant, kokios priemonės turėtų būti priimtose, turėtų būti taikomas proporcingumo principas, visų pirma atsižvelgiant į padėties rimtumą, nuo atitinkamų veiksmų pradžios praėjusį laiką, jų trukmę ir pasikartojimą, ketinimus, atitinkamos valstybės narės bendradarbiavimo šalinant teisinės valstybės principų pažeidimus laipsnį, taip pat poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui ar Sąjungos finansiniams interesams;
- (19) itin svarbu, kad teisinės valstybės principų pažeidimo atveju priimančios priemonės būtų tinkamai apsaugoti teisėti galutinių gavėjų ir naudos gavėjų interesai. Komisija, svarstydamą, kokias priemones priimti, turėtų atsižvelgti į jų galimą poveikį galutiniams gavėjams ir naudos gavėjams. Atsižvelgiant į tai, kad Komisijos mokėjimai valstybėms narėms taikant pasidalijamąjį valdymą yra teisiškai nepriklausomi nuo nacionalinių institucijų mokėjimų naudos gavėjams, atitinkamos priemonės pagal šį reglamentą neturėtų būti laikomos darančiomis poveikį galimybei finansuoti naudos gavėjams skirtus mokėjimus laikantis mokėjimo terminų, nustatytų pagal taikytinas konkrečių sektorių ir finansines taisykles. Pagal šį reglamentą priimti sprendimai ir šiame reglamente nustatytos pareigos galutinių gavėjų ar naudos gavėjų atžvilgiu yra taikytinos Sąjungos teisės, susijusios su finansavimo taikant pasidalijamąjį valdymą įgyvendinimu, dalis. Valstybės narės, kurioms taikomos atitinkamos priemonės, turėtų reguliariai teikti Komisijai ataskaitas apie tai, kaip jos vykdo savo pareigas galutinių gavėjų ar naudos gavėjų atžvilgiu. Teikiamos ataskaitos dėl mokėjimo pareigų naudos gavėjų atžvilgiu, nustatytų taikytinose konkrečių sektorių ir finansinėse taisyklėse, vykdymo turėtų suteikti Komisijai galimybę patikrinti, ar sprendimai pagal šį reglamentą nedaro jokio tiesioginio ar netiesioginio poveikio mokėjimams, kurie turi būti atliekami pagal taikytinas konkrečių sektorių ir finansines taisykles.

Siekiant sustiprinti galutinių gavėjų arba naudos gavėjų apsaugą, Komisija turėtų pateikti informacijos ir gairių interneto svetainėje arba interneto portale kartu su tinkamomis priemonėmis, kuriomis Komisija būtų informuojama apie visus valdžios subjektų ir valstybių narių teisinės pareigos toliau vykdyti mokėjimus priėmus priemones pagal šį reglamentą pažeidimus. Komisija, atsižvelgdama į tokią informaciją, turėtų imtis tolesnių veiksmų, kad patikrintų, ar buvo laikomasi taikytinų taisyklių, visų pirma ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) .../..., kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės<sup>(13)</sup>, 63 straipsnio, 68 straipsnio 1 dalies b punkto ir 98 straipsnio. Prireikus ir siekiant užtikrinti, kad bet kokia valdžios subjektų arba valstybių narių mokėtina suma būtų faktiškai sumokėta galutiniams gavėjams arba naudos gavėjams, Komisija turėtų susigrąžinti atliktus mokėjimus arba atitinkamai atlikti finansinę pataisą ir sumažinti Sąjungos paramą programai pagal taikytinas konkrečių sektorių ir finansines taisykles;

- (20) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas ir atsižvelgiant į pagal šį reglamentą priimtų priemonių finansinio poveikio mastą, Tarybai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai ir ji turėtų imtis veiksmų remdamasi Komisijos pasiūlymu;

<sup>(13)</sup> Dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje.

- (21) prieš siūlydama priimti kokią nors priemonę pagal šį reglamentą, Komisija turėtų atitinkamą valstybę narę informuoti, kodėl, jos manymu, toje valstybėje narėje gali būti teisinės valstybės principų pažeidimų. Komisija turėtų nedelsdama informuoti Europos Parlamentą ir Tarybą apie bet kokį tokį pranešimą ir jo turinį. Atitinkamai valstybei narei turėtų būti suteikta galimybė pateikti pastabų. Komisija turėtų atsižvelgti į tas pastabas;
- (22) nustatydamas terminus pagal šį reglamentą atitinkamai valstybei narei, Komisija visų pirma turėtų atsižvelgti į pateiktos ir paprašytos informacijos kiekį, atitinkamų faktų ir jų vertinimo sudėtingumą, taip pat į atitinkamos valstybės narės administracinius gebėjimus;
- (23) jeigu Komisija, išnagrinėjusi atitinkamos valstybės narės pastabas, mano, kad sąlygos priemonėms priimti yra tenkinamos, ji turėtų pateikti Tarybai pasiūlymą dėl atitinkamų priemonių priėmimo. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Taryba per vieną mėnesį (šis laikotarpis išimties tvarka gali būti pratęstas ne daugiau kaip dar dviem mėnesiais) turėtų įgyvendinimo sprendimu priimti atitinkamas priemones. Siekiant užtikrinti, kad Taryba priimtų sprendimą laikydama tų terminų, Komisija turėtų kuo tinkamiau pasinaudoti savo teisėmis pagal SESV 237 straipsnį ir Tarybos darbo tvarkos taisykles <sup>(14)</sup>;
- (24) priėmus bet kokias priemones pagal šį reglamentą, Komisija turėtų reguliariai stebėti padėtį atitinkamoje valstybėje narėje. Komisija turėtų iš naujo įvertinti padėtį, kai atitinkama valstybė narė priima naujas taisomąsias priemones arba bet kuriuo atveju ne vėliau kaip vieni metai nuo priemonių priėmimo;
- (25) remdamasi Komisijos pasiūlymu Taryba turėtų panaikinti stabdomąjį poveikį turinčias priemones, jeigu padėtis, dėl kurios nustatytos tos priemonės, būtų pakankamai ištaisyta;
- (26) taikant priemonių priėmimo ir panaikinimo procedūrą turėtų būti atsižvelgiama į objektyvumą, nediskriminavimo ir vienodo požiūrio į valstybes nares principus ir ji turėtų būti vykdoma laikantis nešališko ir įrodymais grindžiamo požiūrio. Jei išimties tvarka atitinkama valstybė narė mano, kad esama šiurkščių tų principų pažeidimų, ji gali prašyti Europos Vadovų Tarybos pirmininko perduoti klausimą spręsti Europos Vadovų Tarybai kito susitikimo metu. Tokiomis išimtinėmis aplinkybėmis joks sprendimas dėl priemonių neturėtų būti priimamas tol, kol Europos Vadovų Taryba nėra aptarusi klausimo. Šis procesas paprastai neturėtų trukti ilgiau kaip tris mėnesius nuo Komisijos pasiūlymo pateikimo Tarybai;
- (27) Komisija turėtų nuolat informuoti Europos Parlamentą apie bet kokias pagal šį reglamentą pasiūlytas, priimtas ir panaikintas priemones;
- (28) Komisija turėtų Europos Parlamentui ir Tarybai pateikti šio reglamento taikymo ataskaitą. Teikdama ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, Komisija turėtų atsižvelgti ne tik į priimtų priemonių veiksmingumą, bet ir į bendrą šiame reglamente nustatytos procedūros veiksmingumą ir šios priemonės papildomumą su kitomis priemonėmis;
- (29) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis Europos prokuratūros kompetencijai arba valstybių narių, kurios nedalyvauja Tarybos reglamentu (ES) 2017/1939 <sup>(15)</sup> nustatytame tvirtesniame bendradarbiavime, pareigoms,

<sup>(14)</sup> 2009 m. gruodžio 1 d. Tarybos sprendimas 2009/937/ES, patvirtinantis Tarybos darbo tvarkos taisykles (OL L 325, 2009 12 11, p. 35).

<sup>(15)</sup> 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

### 1 straipsnis

#### Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos taisyklės, būtinos Sąjungos biudžetui apsaugoti teisinės valstybės principų pažeidimų valstybėse narėse atveju.

### 2 straipsnis

#### Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) teisinė valstybė – Sąjungos vertybė, įtvirtinta ES sutarties 2 straipsnyje. Tai apima šiuos principus: teisėtumo principą, kuris reiškia skaidrų, atskaitingą, demokratinį ir pliuralistinį teisės aktų priėmimo procesą; teisinio tikrumo principą; vykdomosios valdžios savavališkumo draudimo principą; nepriklausomų ir nešališkų teismų užtikrinamos veiksmingos teisminės apsaugos, įskaitant teisę kreiptis į teismą, principą, be kita ko, kiek tai susiję su pagrindinėmis teisėmis; valdžių atskyrimo principą ir nediskriminavimo bei lygybės prieš įstatymą principą. Teisinė valstybė suprantama atsižvelgiant į kitas Sąjungos vertybes ir principus, įtvirtintus ES sutarties 2 straipsnyje;
- b) valdžios subjektas – bet kurio valdymo lygmens valdžios institucija, įskaitant nacionalines, regionines ir vietos valdžios institucijas, taip pat valstybės narės organizacija, kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 <sup>(16)</sup> (toliau – Finansinis reglamentas) 2 straipsnio 42 punkte.

### 3 straipsnis

#### Teisinės valstybės principų pažeidimai

Šio reglamento tikslais teisinės valstybės principų pažeidimų požymiais gali būti šie aspektai:

- a) keliamas pavojus teismų nepriklausomumui;
- b) valdžios institucijų, įskaitant teisėsaugos institucijas, savavališkų ar neteisėtų sprendimų, kuriais atsisakoma skirti finansinių ir žmogiškųjų išteklių ir taip daromas neigiamas poveikis tinkamam jų veikimui, neužkardymas, neištaisyimas ar sankcijų už juos netaikymas arba neužtikrinimas, kad nebūtų interesų konfliktų;
- c) galimybės pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis ir tų priemonių veiksmingumo ribojimas, be kita ko, nustatant varžomojo pobūdžio procesines taisykles ir teismo sprendimų vykdymo neužtikrinimas arba veiksmingo teisės pažeidimų tyrimo, patraukimo baudžiamojon atsakomybėn arba sankcijų taikymo už juos ribojimas.

### 4 straipsnis

#### Priemonių priėmimo sąlygos

1. Atitinkamų priemonių imamasi tais atvejais, kai pagal 6 straipsnį nustatoma, kad teisinės valstybės principų pažeidimai valstybėje narėje daro pakankamai tiesioginį poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui ar Sąjungos finansinių interesų apsaugai arba kelia didelę riziką, kad toks poveikis bus daromas.

<sup>(16)</sup> 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

2. Šio reglamento tikslais teisinės valstybės principų pažeidimai turi būti susiję su viena ar daugiau iš toliau nurodytų situacijų:
- a) tinkamu institucijų, vykdančių Sąjungos biudžetą, įskaitant paskolas ir kitas priemones, kurioms teikiama Sąjungos biudžeto garantija, veikimu, visų pirma taikant viešojo pirkimo arba dotacijų procedūras;
  - b) tinkamu institucijų, vykdančių finansų kontrolę, stebėseną ir auditą, veikimu ir tinkamu veiksmingo ir skaidraus finansų valdymo bei atskaitomybės sistemų veikimu;
  - c) tinkamu tyrimų tarnybų ir prokuratūrų veikimu, susijusiu su sukčiavimu, įskaitant mokestinį sukčiavimą, korupcijos ar kitų Sąjungos teisės pažeidimų, susijusių su Sąjungos biudžeto vykdymu arba Sąjungos finansinių interesų apsauga, tyrimu ir patraukimu baudžiamojon atsakomybėn už juos;
  - d) nepriklausomų teismų atliekama veiksminga a, b ir c punktuose nurodytų institucijų veiksmų ar neveikimo teismine peržiūra;
  - e) sukčiavimo, įskaitant mokestinį sukčiavimą, korupcijos ar kitų Sąjungos teisės pažeidimų, susijusių su Sąjungos biudžeto vykdymu arba Sąjungos finansinių interesų apsauga, prevencija ir sankcijų už juos taikymu, taip pat nacionalinių teismų arba administracinių institucijų veiksmingų ir atgrasomųjų sankcijų nustatymu gavėjams;
  - f) nepagrįstai sumokėtų sumų susigrąžinimu;
  - g) veiksmingu ir laiku vykdomu bendradarbiavimu su OLAF ir Europos prokuratūra (jei atitinkama valstybė narė dalyvauja su Europos prokuratūra susijusioje veikloje) pagal lojalaus bendradarbiavimo principą, joms atliekant tyrimus arba patraukiant subjektus baudžiamojon atsakomybėn pagal taikytinus Sąjungos aktus,
  - h) kitomis situacijomis arba institucijų elgesiu, kurie yra susiję su patikimu Sąjungos biudžeto finansų valdymu ar Sąjungos finansinių interesų apsauga.

#### 5 straipsnis

### Sąjungos biudžeto apsaugos priemonės

1. Jeigu tenkinamos šio reglamento 4 straipsnyje nustatytos sąlygos, gali būti priimta viena ar daugiau toliau nurodytų atitinkamų priemonių pagal šio reglamento 6 straipsnyje numatytą procedūrą:
- a) tais atvejais, kai Komisija vykdo Sąjungos biudžetą taikydama tiesioginį arba netiesioginį valdymą pagal Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies a ir c punktus ir kai gavėjas yra valdžios subjektas:
    - i) mokėjimų arba teisinio įsipareigojimo vykdymo sustabdymas arba teisinio įsipareigojimo panaikinimas pagal Finansinio reglamento 131 straipsnio 3 dalį;
    - ii) draudimas prisiimti naujus teisinius įsipareigojimus;
    - iii) visiškas arba dalinis finansavimo dalių išmokėjimo sustabdymas arba ankstyvas paskolų, kurioms teikiama Sąjungos biudžeto garantija, grąžinimas;
    - iv) ekonominio pranašumo pagal priemonę, kuriai teikiama Sąjungos biudžeto garantija, sustabdymas arba sumažinimas;
    - v) draudimas sudaryti naujus susitarimus dėl paskolų ar kitų priemonių, kurioms teikiama Sąjungos biudžeto garantija;
  - b) tais atvejais, kai Komisija vykdo Sąjungos biudžetą taikydama pasidalijamąjį valdymą su valstybėmis narėmis pagal Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies b punktą:
    - i) vienos ar daugiau programų patvirtinimo sustabdymas arba jo pakeitimas;
    - ii) įsipareigojimų sustabdymas;
    - iii) įsipareigojimų sumažinimas, be kita ko, taikant finansines pataisas arba perkėlimą į kitas išlaidų programas;
    - iv) išankstinio finansavimo sumažinimas;
    - v) mokėjimo terminų nutraukimas;
    - vi) mokėjimų sustabdymas.

2. Jei sprendime dėl priemonių priėmimo nenurodyta kitaip, atitinkamų priemonių taikymas nedaro neigiamo poveikio 1 dalies a punkte nurodytų valdžios subjektų arba 1 dalies b punkte nurodytų valstybių narių pareigoms įgyvendinti programą arba naudoti lėšas, kurioms priemonė daro neigiamą poveikį, ir visų pirma jų pareigoms galutinių gavėjų arba naudos gavėjų atžvilgiu, įskaitant pareigą atlikti mokėjimus pagal šį reglamentą ir taikytinas konkrečių sektorių taisykles arba finansines taisykles. Kai Sąjungos lėšos naudojamos taikant pasidalijamąjį valdymą, valstybės narės, kurioms taikomos pagal šį reglamentą priimtos priemonės, kas tris mėnesius nuo tų priemonių priėmimo teikia Komisijai ataskaitas apie tai, kaip jos vykdo tas pareigas.

Komisija patikrina, ar laikomasi taikytinos teisės, ir prirėikus imasi visų tinkamų priemonių Sąjungos biudžetui apsaugoti, laikydamasi konkrečių sektorių ir finansinių taisyklių.

3. Priemonės, kurių imamasi, turi būti proporcingos. Jos nustatomos atsižvelgiant į teisinės valstybės principų pažeidimų faktinį arba galimą poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansiniams interesams. Turi būti deramai atsižvelgiama į teisinės valstybės principų pažeidimų pobūdį, trukmę, sunkumą ir mastą. Priemonės turi būti kuo labiau nukreiptos į Sąjungos veiksmus, kuriems tie pažeidimai daro poveikį.

4. Komisija interneto svetainėje arba interneto portale pateikia galutiniams gavėjams arba naudos gavėjams skirtą informaciją ir gaires, susijusias su 2 dalyje nurodytomis valstybių narių pareigomis. Toje pačioje interneto svetainėje arba tame pačiame interneto portale Komisija taip pat pateikia tinkamas priemones galutiniams gavėjams arba naudos gavėjams, kad jie galėtų informuoti Komisiją apie šių pareigų vykdymo pažeidimus, kurie, minėtų galutinių gavėjų arba naudos gavėjų nuomone, daro jiems tiesioginį poveikį. Ši dalis taikoma taip, kad būtų užtikrinta asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsauga, vadovaujantis principais, išdėstytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1937 <sup>(17)</sup>. Kartu su galutinių gavėjų arba naudos gavėjų pagal šią dalį pateikiama informacija pateikiami įrodymai, kad atitinkamas galutinis gavėjas arba naudos gavėjas yra pateikęs oficialų skundą atitinkamai susijusios valstybės narės institucijai.

5. Remdamasi galutinių gavėjų arba naudos gavėjų pagal šio straipsnio 4 dalį pateikta informacija, Komisija deda visas pastangas siekdama užtikrinti, kad bet kokia valdžios subjektų arba šio straipsnio 2 dalyje nurodytų valstybių narių mokėtina suma būtų faktiškai sumokėta galutiniams gavėjams arba naudos gavėjams, visų pirma pagal ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) .../..., kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės, 63 straipsnį, 68 straipsnio 1 dalies b punktą ir 98 straipsnį.

## 6 straipsnis

### Procedūra

1. Nustačiusi, kad esama pagrįstų priežasčių manyti, jog 4 straipsnyje nustatytos sąlygos yra tenkinamos, Komisija nusiunčia atitinkamai valstybei narei rašytinį pranešimą, kuriame išdėsto faktines aplinkybes ir konkrečias priežastis, kuriomis ji grindė savo išvadą, nebent ji mano, kad kitos Sąjungos teisės aktuose nustatytos procedūros leistų jai veiksmingiau apsaugoti Sąjungos biudžetą. Komisija nedelsdama informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie tokį pranešimą ir jo turinį.

2. Atsižvelgdamas į informaciją, gautą pagal 1 dalį, Europos Parlamentas gali pakviesti Komisiją į struktūrinį dialogą dėl jos išvadų.

3. Vertindama, ar 4 straipsnyje nustatytos sąlygos yra tenkinamos, Komisija atsižvelgia į atitinkamą informaciją iš turimų šaltinių, įskaitant Sąjungos institucijų, kitų atitinkamų tarptautinių organizacijų ir kitų pripažintų institucijų sprendimus, išvadas ir rekomendacijas.

<sup>(17)</sup> 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17).



4. Komisija gali paprašyti pateikti bet kokios papildomos informacijos, kuri jai reikalinga atlikti 3 dalyje nurodytą vertinimą, tiek prieš pateikdama rašytinį pranešimą pagal 1 dalį, tiek jį pateikusi.
5. Atitinkama valstybė narė pateikia prašomą informaciją ir gali pateikti pastabų dėl išvadų, išdėstytų 1 dalyje nurodytame pranešime, per laiko terminą, kurį turi nustatyti Komisija, ir kuris turi būti bent vienas mėnuo ir ne ilgesnis nei trys mėnesiai nuo pranešimo apie išvadas dienos. Savo pastabose valstybė narė gali pasiūlyti priimti taisomąsias priemones reaguodama į Komisijos pranešime pateiktas išvadas.
6. Svarstydama, ar pateikti pasiūlymą dėl įgyvendinimo sprendimo dėl atitinkamų priemonių, Komisija atsižvelgia į informaciją, gautą iš atitinkamos valstybės narės, ir į jos pateiktas pastabas, taip pat į siūlomų taisomųjų priemonių tinkamumą. Komisija vertinimą atlieka per orientacinį vieno mėnesio laikotarpį nuo bet kokios informacijos iš susijusios valstybės narės arba jos pastabų gavimo arba, jei informacijos ir pastabų negauta, nuo 5 dalyje nustatyto termino pabaigos, ir bet kuriuo atveju per pagrįstą laikotarpį.
7. Tuo atveju, jei Komisija ketina teikti pasiūlymą pagal 9 dalį, ji prieš tai valstybei narei suteikia galimybę per vieną mėnesį pateikti pastabų, ypač dėl numatomų priemonių proporcingumo.
8. Vertindama taikytinų priemonių proporcingumą Komisija atsižvelgia į 3 dalyje nurodytą informaciją ir rekomendacijas.
9. Jei Komisija mano, kad 4 straipsnyje nustatytos sąlygos yra tenkinamos ir kad valstybės narės pagal 5 dalį pasiūlytomis taisomosiomis priemonėmis, jei tokių pasiūlyta, netinkamai reaguojama į Komisijos pranešime pateiktas išvadas, ji pateikia Tarybai pasiūlymą dėl įgyvendinimo sprendimo dėl atitinkamų priemonių per vieną mėnesį nuo valstybės narės pastabų gavimo dienos arba, jeigu pastabų nepateikta, nepagrįstai nedelsdama ir bet kuriuo atveju per vieną mėnesį nuo 7 dalyje nustatyto termino. Pasiūlyme išdėstomos konkrečios priežastys ir įrodymai, kuriais grindžiama Komisijos išvada.
10. Šio straipsnio 9 dalyje nurodytą įgyvendinimo sprendimą Taryba priima per vieną mėnesį nuo Komisijos pasiūlymo gavimo dienos. Susidarius išskirtinėms aplinkybėms, to įgyvendinimo sprendimo priėmimo laikotarpis gali būti pratęstas ne daugiau kaip dviem mėnesiais. Stekdama užtikrinti, kad sprendimas būtų priimtas laiku, Komisija, kai, jos manymu, tai tikslinga, naudojami savo teisėmis pagal SESV 237 straipsnį.
11. Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali iš dalies pakeisti Komisijos pasiūlymą ir iš dalies pakeistą tekstą priimti įgyvendinimo sprendimu.

#### 7 straipsnis

### Priemonių panaikinimas

1. Atitinkama valstybė narė gali bet kuriuo metu priimti naujas taisomąsias priemones ir Komisijai pateikti rašytinį pranešimą, į kurį įtraukta įrodymų, kad 4 straipsnyje nurodytos sąlygos nebetenkinamos.
2. Atitinkamos valstybės narės prašymu arba savo iniciatyva ir ne vėliau kaip vieni metai po to, kai Taryba priėmė priemones, Komisija iš naujo įvertina padėtį atitinkamoje valstybėje narėje, atsižvelgdama į atitinkamos valstybės narės pateiktus įrodymus, taip pat į atitinkamos valstybės narės priimtų naujų taisomųjų priemonių tinkamumą.

Tais atvejais, kai Komisija mano, kad 4 straipsnyje nustatytos sąlygos nebetenkinamos, ji pateikia Tarybai pasiūlymą dėl įgyvendinimo sprendimo, kuriuo panaikinamos priimtoms priemonės.

Tais atvejais, kai Komisija mano, kad padėtis, dėl kurios priimtoms priemonės, yra iš dalies ištaisyta, ji pateikia Tarybai pasiūlymą dėl įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pritaikomos priimtoms priemonės.

Tais atvejais, kai Komisija mano, kad padėtis, dėl kurios priimtos priemonės, nėra ištaisyta, ji pateikia atitinkamai valstybei narėi motyvuotą sprendimą ir apie tai informuoja Tarybą.

Kai atitinkama valstybė narė pateikia rašytinį pranešimą pagal 1 dalį, Komisija pateikia pasiūlymą arba priima sprendimą per vieną mėnesį nuo to pranešimo gavimo dienos. Tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis šis laikotarpis gali būti pratęstas – tokiu atveju Komisija nedelsdama informuoja atitinkamą valstybę narę apie pratęsimo priežastis.

Analogiškai taikoma atitinkamai 6 straipsnio 3, 4, 5, 6, 9, 10 ir 11 dalyse nustatyta procedūra.

3. Tais atvejais, kai panaikinamos priemonės, susijusios su 5 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktyje nurodytu vienos ar kelių programų patvirtinimo sustabdymu arba jo pakeitimu arba 5 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktyje nurodytu išsipareigojimų sustabdymu, sumos, atitinkančios sustabdytų išsipareigojimų sumą, įtraukiamos į biudžetą pagal Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2020/2093 <sup>(18)</sup> 5 straipsnį. Sustabdyti n-ųjų metų išsipareigojimai gali būti įtraukti į biudžetą ne vėliau kaip n+2 metais.

#### 8 straipsnis

### Europos Parlamento informavimas

Komisija nedelsdama informuoja Europos Parlamentą apie visas pagal 5, 6 ir 7 straipsnius pasiūlytas, priimtas arba panaikintas priemones.

#### 9 straipsnis

### Ataskaitų teikimas

Ne vėliau kaip 2024 m. sausio 12 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šio reglamento taikymo ataskaitą, visų pirma apie priimtų priemonių veiksmingumą.

#### 10 straipsnis

### Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2020 m. gruodžio 16 d.

*Europos Parlamento vardu*  
Pirmininkas  
D. M. SASSOLI

*Tarybos vardu*  
Pirmininkas  
M. ROTH

<sup>(18)</sup> 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 11).